

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2013 – Volume 22, Issue 2, pp. 201–203
URN:NBN:NL:UI:10-1-114590

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Igitur publishing,

in cooperation with Utrecht University of

Applied Sciences, Faculty of Society and Law

Copyright: this work has been published under a

Creative Commons Attribution-Noncommercial-No

Derivative Works 3.0 Netherlands License

Doortje Kal, Rutger Post & Gerda Scholtens (2012).

Meedoen gaat niet vanzelf. Kwartiermaken in theorie en praktijk. Amsterdam: Tobi Vroegh, 96 p., € 12,50.

ISBN 978 90 78761 29 7

BOOKS

JOSJE VAN DER LINDEN

Drs. Josje van der Linden heeft ruime ervaring in het hoger onderwijs en de volwasseneneducatie in Nederland en Afrika. Op dit moment is zij docent levenslang leren bij de Rijksuniversiteit Groningen en docent rekenen bij de Hogeschool iPabo in Amsterdam/Alkmaar. Zij bereidt een proefschrift voor over het ontwikkelen van programma's levenslang leren voor risicogroepen.

E-mail: c.j.van.der.linden@rug.nl

MEEDOEN VOOR IEDEREEN?!

Hoewel nog niet als zodanig opgenomen in de Dikke Van Dale¹ is het werkwoord *kwartiermaken* allang niet alleen meer gereserveerd voor het voorbereiden van militaire missies. Ook andere missies en mensen hebben behoefte aan een omgeving die voor hen als een veilig kwartier is. Volgens

de schrijvers van *Meedoen gaat niet vanzelf. Kwartiermaken in theorie en praktijk* is kwartiermaken weliswaar ontwikkeld voor (en met) mensen met een psychiatrische achtergrond, maar blijkt steeds meer dat ook anderen van dit concept kunnen profiteren. Vanuit deze invalshoek heb ik het boek gelezen. Is kwartiermaken een relevante benadering in deze tijd waarin een groot

BOOKS

beroep wordt gedaan op mensen in al hun diversiteit, om actief te participeren (mee te doen) aan de moderne maatschappij?

Het boek is een weerslag van een cursus Kwartiermaken voor ervaringsdeskundigen met een psychiatrische achtergrond. Het bespreekt tien pijlers van kwartiermaken geardeerd met portretten van kwartiermakers en praktijkverhalen. De tien pijlers zijn: kwartiermaken, stigma, presentie, empowerment, niches, de Wet maatschappelijke ondersteuning, maatschappelijke steunsystemen, vriendendiensten, multiloog en kwartiermakersfestivals. Zij vormen samen een ware vlootshow van wat de afgelopen jaren ontwikkeld is met bekende namen als Paulo Freire (1970), Detlev Petry (1997), Jacques Derrida (1998), Andries Baart (2001) en Halleh Ghorashi (2006) als theoretische inspiratiebronnen. Duidelijk wordt waarom niet iedereen vanzelf een plek vindt in de maatschappij en hoe kwartiermaken kan bijdragen aan het creëren van zo'n plek. De mogelijkheden en onmogelijkheden die de Wet maatschappelijke ondersteuning biedt, worden en passant besproken. Deze wet hamert op de plicht van iedereen om te participeren (mee te doen). De titel van het boek verwijst hier in kritische zin naar: meedoen gaat niet voor iedereen vanzelf.

De portretten en praktijkverhalen laten zien hoe de theoretisch geïnspireerde pijlers met de nodige creativiteit in praktijk worden gebracht.

“Maatjes ter plekke” kunnen mensen in een voor hen vreemde omgeving op weg helpen. In de “mensenbieb” kunnen in plaats van boeken of cd's, bijzondere mensen worden geleend. De talentcoach helpt mensen, die onder de armoedegrens leven, hun talenten te ontdekken en te activeren om uit de armoede te komen. En zo zijn er nog meer voorbeelden te geven. In de portretten van kwartiermakers lezen we met welke overwegingen de verschillende technieken van kwartiermaken ingezet worden. Gastvrijheid, presentie en “de ander” zijn termen die vaak terugkomen. De aangename afwisseling tussen theorie en praktijk verhoogt de leesbaarheid, terwijl de essentie overeind blijft. Deze essentie zou ik willen verwoorden als een tweezijdig leerproces van zowel de omgeving als van degene voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is. Het is bemoedigend om te lezen dat mensen zich in deze geïndividualiseerde samenleving wel willen inzetten voor de ander en daar zelfs plezier in hebben en lering uit trekken.

Mijn vraag was of kwartiermaken ook relevant is voor mensen, voor wie meedoen niet zozeer vanwege een psychiatrische achtergrond maar vanwege andere redenen een probleem is. Deze vraag kan op grond van dit boek voorzichtig met “ja” worden beantwoord. De theorie en praktijk die in dit boek zijn besproken, bieden zeker perspectief in die richting. Ik denk dan bijvoorbeeld aan werkzoekende jongeren, die training nodig hebben in diverse vaardigheden om aan het

werk te kunnen, maar ook op de werkplek wel enige ondersteuning nodig hebben om zich daar te kunnen handhaven.

Meedoen gaat niet vanzelf is een licht boek over een zwaar probleem in de huidige samenleving. Het gaat over uitsluiting van wie anders is, maar straalt toch optimisme uit. Daardoor inspireert het. Dit is een verdienste, maar ook een valkuil. Is kwartiermaken de oplossing voor alle problemen? Zijn er geen diepere oorzaken die aan problemen van uitsluiting ten grondslag liggen? Het lijkt er bijna op of meedoen voor iedereen met de besproken maatregelen eenvoudig te realiseren is. Komen de kwartiermakers in de praktijk geen barrières tegen, die niet zo gemakkelijk omver te werpen zijn? Het boek zal er zeker in slagen om professionals in diverse praktijken te inspireren, maar roept ook om meer openheid over dilemma's en problemen die nog om een oplossing vragen. Wellicht zal opname van kwartiermaken in de volgende editie van de Dikke Van Dale erkenning geven, maar ook aanleiding

vormen tot debat over verdiensten en valkuilen.

NOTE

- 1 Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal. 14e editie (2005). 's Hertogenbosch: C-content.

REFERENTIES

- Baart, A. (2001). *Een theorie van presentie*. Utrecht: Lemma.
- Derrida, J. (1998). *Over gastvrijheid*. Meppel: Boom.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. London: Penguin Books.
- Ghorashi, H. (2006). *Paradoxen van culturele erkenning. Managen van diversiteit in Nieuw-Nederland*. Amsterdam: Vrije Universiteit.
- Petry, D., & Nuy, M. (1997). *De ontmaskering. De terugkeer van het eigen gelaat van mensen met chronisch psychiatrische beperkingen*. Amsterdam: SWP.